

**Yttrande från Regionkommittén om:**

- "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om genetiskt modifierade livsmedel och foder",
- "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om spårbarhet och märkning av genetiskt modifierade organismer och spårbarhet av livsmedel och foderprodukter som är framställda av genetiskt modifierade organismer och om ändring av direktiv 2001/18/EG", och
- "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gränsöverskridande förflyttning av genetiskt modifierade organismer"

(2002/C 278/10)

**BAKGRUND**

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om spårbarhet och märkning av genetiskt modifierade organismer och spårbarhet av livsmedel och foderprodukter som är framställda av genetiskt modifierade organismer och om ändring av direktiv 2001/18/EG (KOM(2001) 182 slutlig – 2001/0180 COD).

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om genetiskt modifierade livsmedel och foder (KOM(2001) 425 slutlig – 2001/0173 COD).

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gränsöverskridande förflyttning av genetiskt modifierade organismer (KOM(2002) 85 slutlig – 2002/0046 COD).

Förslaget till direktiv om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön och om upphävande av rådets direktiv 90/220/EEG (KOM(2000) 293 slutlig).

Rådets beslut av den 15 september 2001, av den 2 oktober 2001 och av den 1 mars 2002 att i enlighet med artikel 265 första stycket och artiklarna 152 och 175 i EG-fördraget rådfråga Regionkommittén i ärendet.

Presidiets beslut av den 6 februari 2002 att ge utskottet för hållbar utveckling i uppdrag att utarbeta kommitténs yttrande.

Kommitténs yttrande av den 12 april 2001 om kommissionens meddelande till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om "Vitbok om livsmedelssäkerhet" (KOM(1999) 719 slutlig) (CdR 77/2000 fin) <sup>(1)</sup>.

Kommitténs yttrande av den 14 juni 2001 om inrättande av Europeiska livsmedelsmyndigheten (CdR 64/2001 fin) <sup>(2)</sup>.

Det utkast till yttrande som antogs av utskottet för hållbar utveckling den 25 mars 2002 (CdR 33/2002 rév. – föredragande: Olivier Bertrand, borgmästare i Saint-Silvain-Bellegarde, F-PPE).

Mot bakgrund av ovanstående antog Regionkommittén följande yttrande vid sin 44:e plenarsession den 15–16 maj 2002 (sammanträdet den 16 maj).

**REGIONKOMMITTÉNS SYNPUNKTER OCH REKOMMENDATIONER****Inledning**

1. Den nuvarande situationen utom och inom EU, med dess tekniska, vetenskapliga och rättsliga aspekter, kräver en mer ingående EU-lagstiftning om genetiskt modifierade

livsmedel och foderprodukter, något som även är nödvändigt med tanke på den framtida Europeiska livsmedelsmyndigheten. Regionkommittén stöder kommissionens initiativ som syftar till att åstadkomma en enhetlig tillämpning av gemenskapslagstiftningen och därmed stärka livsmedelssäkerheten i EU:s hela territorium.

2. Kommittén är positiv till införandet av en lagstiftning på detta område som kan garantera insyn i användningen av genetiskt modifierade organismer (GMO) i livsmedelskedjan. Denna insyn gäller godkännandeförfarandet men också spårbarhet för genetiskt modifierade produkter genom hela livsmedelskedjan. I detta sammanhang anser ReK att begreppet "från

<sup>(1)</sup> EGT C 226, 8.8.2000, s. 7.

<sup>(2)</sup> EGT C 357, 14.12.2001, s. 22.

jord till bord" (ibland översatt med "från producent till konsument") är alltför begränsat, eftersom livsmedelskedjan börjar med den industri som är leverantör till jordbruket och slutar med slutkonsumenten. Därför skulle Regionkommittén föredra begreppet "från plog till tallrik".

3. Lagstiftningen bör även ge köparna möjlighet att välja fritt, oavsett om de är användare i mellanledet, såsom animalieproducenterna, eller slutförbrukare. Den fullständiga informationen bör vara tydlig och garantera hälsoskyddet och det rättsliga skyddet för dem som använder livsmedel och foderprodukter.

4. Spårbarhet och märkning är två olika begrepp som kompletterar varandra. Spårbarhet innebär att det införs ett system för uppföljning som gör det möjligt att rekonstruera en produkts historia och ursprung. Märkning möjliggör öppenhet i handelstransaktioner. Det innebär även ett åtagande och juridiskt ansvar för den som märker produkten i fråga.

5. Regionkommittén vill framhålla att ett gott skydd av liv, hälsa och miljö är ett mål som endast kan uppnås genom en konsekvent gemenskapslagstiftning som gör alla aktörer i livsmedelskedjan ansvariga. Detta borde även leda till större förtroende hos konsumenterna i fråga om hälsoskydd och livsmedelssäkerhet.

#### **Det nuvarande läget och utvecklingen av gemenskapslagstiftningen**

6. Den gemenskapslagstiftning som har varit i kraft sedan början av nittioåret har kompletterats och finslipats under hela årtiondet. Direktiv 90/219/EEG, som sedermera har ändrats, behandlar innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer.

7. Direktiv nr 90/220 om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön innehåller de första bestämmelserna om godkännandeförfaranden. Detta direktiv omfattar utsläppandet på marknaden av GMO och produkter som består av eller innehåller genetiskt modifierade organismer, men inte produkter som härstammar från GMO. Direktivet föreskriver en miljökonsekvensbedömning och ett godkännande i etapper. Innan GMO sätts ut i de olika medlemsstaterna görs en bedömning i varje enskilt fall av eventuella risker för människors och djurs hälsa, eller för miljön.

8. I oktober 2002 träder det ändrade direktiv nr 2001/18 i kraft. Det skall utveckla och stärka den nuvarande lagstiftningen genom att göra följande:

- Stärka beslutsprocessens effektivitet och öppenhet och samtidigt garantera en hög hälso- och miljöskyddsnivå.
- Klargöra vissa praktiska aspekter på direktivets räckvidd.
- Främja harmoniseringen av riskbedömningen.
- Göra beslutsprocessen öppnare genom att samråda och rapportera om etiska frågor samt engagera allmänheten i godkännandeprocessen.
- Förbättra kontrollen av GMO som sätts ut i miljön, genom att medlemsstaterna åläggs att vidta åtgärder som kan garantera märkningen och spårbarheten i alla stadier av utsläppandet på marknaden, och att övervakningen av GMO skärps på alla plan.

9. Förordning (EG) nr 258/97 om nya livsmedel och nya livsmedelsingredienser innehåller bestämmelser om godkännande och märkning av livsmedelsprodukter som härstammar från GMO och andra nya livsmedel. Förordningen innehåller dock inga anvisningar om hur informationen skall utformas och inte heller någon definition av motsvarighetsbegreppet. Förordning (EG) nr 50/2000 föreskriver i sin tur inga gränser för tillfällig förekomst. Situationen är densamma för foderprodukter som härstammar från GMO, i den meningen att det inte har vidtagits några särskilda åtgärder rörande märkning av produkter som härstammar från GMO. Dessa förslag innehåller information om motsvarighetsbegreppet och gränser för tillfällig förekomst.

10. Den 24 maj 2000 undertecknade Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater Cartagenaprotokollet om biosäkerhet. Detta multilaterala avtal är tänkt att omfatta de största producentländerna när det gäller genetiskt modifierade organismer. Syftet med protokollet är att säkerställa en tillräcklig skyddsnivå på området för säker överföring, hantering och användning av levande modifierade organismer. I det föreliggande förslaget <sup>(1)</sup> föreslår kommissionen att protokollet ratificeras. Protokollet kan träda i kraft först den nittonde dagen efter den dag då det femtionde ratifikationsinstrumentet deponerats av parterna till konventionen. Regionkommittén är, liksom medlemsstaterna och Europaparlamentet, positivt inställd till en snabb ratificering av protokollet.

<sup>(1)</sup> KOM(2002) 85 slutlig.

**Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om genetiskt modifierade livsmedel och foder <sup>(1)</sup>**

11. Detta kommissionsförslag omfattar följande:

- Ett förbättrat, harmoniserat, enhetligt och öppet förfarande för säkerhetsbedömning av genetiskt modifierade livsmedel.
- En säkerhetsbedömning och ett förfarande för godkännande av genetiskt modifierat foder som grundas på samma förbättrade och öppna godkännandeförfarande som för genetiskt modifierade livsmedel.
- Godkännande bör inte beviljas för ett enda användningsområde, antingen som livsmedel eller som foder, i fall då sådana produkter sannolikt kommer att användas både som livsmedel och som foder.
- Harmoniserade och allsidiga märkningskrav för genetiskt modifierat foder i syfte att ge användarna korrekta uppgifter om sammansättning och egenskaper.

12. Den föreslagna förordningen omfattar produkter som har "framställts av en genmodifierad organism", men inte produkter som har "framställts med en genmodifierad organism".

13. Regionkommittén är positiv till att kommissionens förslag syftar till att skapa en grundläggande lagstiftningsram för ett gott skydd av människors liv och hälsa, och innebär att bedömningsförfarandet för genetiskt modifierade livsmedel och foderprodukter stärks och klargörs.

Europeiska livsmedelsmyndighetens yttrande skall ge vetenskapliga garantier i samband med godkännandeförfarandet. Därför förespråkar ReK återigen och i enlighet med sitt tidigare yttrande att denna myndighet inrättas så snart som möjligt, eftersom detta är nödvändigt för att lagstiftningsförslagen skall kunna tillämpas.

14. Särskilt välkommet är det förfarande som bygger på principen "en dörr – en nyckel" (one door – one key principle), och som kan möjliggöra en bättre uppföljning av ansökningarna om godkännande och en snabbare behandling. Detta borde leda till både större säkerhet och ökat förtroende bland konsumenterna. Erfarenheterna visar att en produkt som kan användas både som livsmedel och foder bör uppfylla kraven för både det förra och det senare.

15. Om säkerheten och förtroendet hos konsumenterna och samtliga led i livsmedelskedjan skall kunna garanteras, bör livsmedel och foderprodukter uppfylla följande krav för att bli godkända:

- Det får inte finnas några risker för människors och djurs hälsa eller för foderprodukter.
- Användarna och konsumenterna måste informeras.

16. Ett tröskelvärde för godkännande av utsläppande på marknaden är enligt kommitténs åsikt en viktig faktor när det gäller att åstadkomma den livsmedelssäkerhet och rättssäkerhet som krävs. Det tröskelvärde som fastställs bör tillämpas genom hela livsmedelskedjan och ha sin utgångspunkt i det spårbegrepp som används som en definition på en livsmedelsprodukts renhet. Dessutom vill kommittén framhålla att detta tröskelvärde bör överensstämma med andra värden som fastställts, t.ex. det som gäller för skyldigheten att märka utsäde som innehåller GMO (direktiv 98/95/EG).

17. Godkännandeförfarandet skall tillämpas på livsmedels- och foderprodukter som innehåller eller är framställda av genetiskt modifierade organismer. Gemenskapslagstiftningen behöver bli mer konsekvent när det gäller livsmedelsprodukter för vilka man bör tillämpa särskilda ansökningar om godkännande för utsläppande på marknaden. Det rör sig om livsmedelstillsatser, barnmat, modersmjölksersättning och kosttillskott. Ett sådant godkännande skall tidsbegränsas till att gälla i tio år, men kunna förnyas beroende på resultaten av en övervakningsplan.

18. Det är positivt att det inrättas ett register för genetiskt modifierade livsmedel och foder, som bl.a. skall innehålla produktspecifik information, studier som visar produktens säkerhet och spårningsmetoder. Regionkommittén rekommenderar kommissionen att underlätta och reglera allmänhetens tillgång till detta gemenskapsregister, för att garantera fullständig information om dessa livsmedel och foderprodukter.

19. Det är önskvärt att den övergångsperiod under vilken befintliga godkännanden av utsläppande på marknaden fortsätter att gälla blir så kort som möjligt.

20. Kommittén ser positivt på principen om märkning i kommissionens förslag till förordning, eftersom de nuvarande texterna är svåra att tillämpa och göra gällande mot tredje man och inte garanterar total insyn, varken när det gäller slutförbrukarna eller de övriga aktörerna, exempelvis animalieproducenterna.

<sup>(1)</sup> KOM(2001) 425 slutlig – 2001/0173 COD.

21. Kommissionen föreslår att märkningen skall utvidgas till att gälla livsmedel och foderprodukter, oavsett om DNA eller protein kan spåras eller ej. ReK är skeptisk till denna utvidgning av följande skäl:

- De senaste årens livsmedelshygieniska kriser har visat att endast spårbarhet genom dokumentation inte är tillräckligt för att säkerställa en noggrann uppföljning av foderprodukter.
- Endast en kontroll som går ut på att spåra DNA och protein från en saluförd produkt kan garantera att handelstransaktioner sker utan bedrägerier.

22. Köparen (användaren eller slutförbrukaren) bör kunna välja kvalitet på sina livsmedel på goda grunder och utifrån sina egna rättsliga, hälsovårdsrelaterade och handelsrelaterade kriterier. ReK rekommenderar rådet och Europaparlamentet att göra en distinktion mellan de produkter som innehåller GMO och de produkter som inte längre har några spår av GMO.

**Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om spårbarhet och märkning av genetiskt modifierade organismer och spårbarhet av livsmedel och foderprodukter som är framställda av genetiskt modifierade organismer och om ändring av direktiv 2001/18/EG<sup>(1)</sup>**

23. Kommittén stöder förslaget till förordning, som syftar till större tydlighet i bestämmelserna om spårbarhet och märkning av genetiskt modifierade livsmedel och foderprodukter.

24. Kommissionen föreslår att bestämmelserna skall tillämpas på samma sätt på livsmedel och foderprodukter som produceras inom EU som på sådana som importeras. Ansvaret för att kontrollera importerade produkter ligger hos de enskilda medlemsstaterna, som även skall fastställa påföljder för bedrägerier.

Det är glädjande att denna princip slås fast och att befogenhetsfördelningen inom gemenskapen klargörs.

ReK vill dock påpeka att förslaget till förordning saknar samstämmighet mellan bestämmelserna om spårbarhet för produkter från tredje land och de åtgärder som bör kunna vidtas utöver de som föreskrivs i bl.a. Cartagena-protokollet.

25. Kommissionen bör få befogenheter att åstadkomma en harmonisering av förfarandena för bedömning av genetiskt modifierade livsmedel och foderprodukter samt spårbarhetsinsatser på internationell nivå, och de som skall tillämpas inom EU.

**Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gränsöverskridande förflyttning av genetiskt modifierade organismer<sup>(2)</sup>**

26. Regionkommittén ser positivt på förfarandena i Cartagena-protokollet av följande skäl:

- a) Behovet av information mellan exportörer och importörer i form av en fullständig anmälan innan den första gränsöverskridande förflyttningen äger rum.
- b) Inrättandet av ett system för informationsutbyte innan produkter släpps ut på marknaden.
- c) Kopplingen mellan gemenskapslagstiftning och bilaterala avtal, särskilt möjligheterna att tillämpa gemenskapslagstiftningen i stället för protokollet vid gränsöverskridande förflyttningar av levande modifierade organismer inom Europeiska unionen och till och från EES-länder.
- d) Erkännandet av EU:s förfarande (yttrande från Europeiska livsmedelsmyndigheten) för godkännande innan en produkt med genetiskt modifierade organismer släpps ut på marknaden.

27. Regionkommittén stödjer förslaget till genomförandestrategi, som omfattar följande:

- e) Europeiska unionen måste införa skyldigheter för exportörer i gemenskapslagstiftningen, eftersom sådana saknas för närvarande.
- f) Som importerande part kommer Europeiska unionen i stor utsträckning att kunna tillämpa befintlig gemenskapslagstiftning.

28. Regionkommittén vill åter framhålla sin positiva inställning till ratificeringen av Cartagena-protokollet. Kommissionens förslag berör de särskilda kraven vid export av genetiskt modifierade organismer till tredje land, men protokollet behandlar endast levande modifierade organismer. Därmed är det inte alltid möjligt att precisera formerna när det gäller spårbarhet och märkning i fråga om produkter som innehåller genetiskt modifierade organismer som inte är levande eller som innehåller genetiskt modifierade organismer som importerats från länder utanför EU.

<sup>(1)</sup> KOM(2001) 182 slutlig – 2001/0180 COD.

<sup>(2)</sup> KOM(2002) 85 slutlig – 2002/0046 COD.

29. Regionkommittén understryker vikten av informationsutbyte mellan medlemsstaterna vid oavsiktliga gränsöverskridande förflyttningar av genetiskt modifierade organismer. Eftersom denna fråga rör livsmedelssäkerhet föreslår Regionkommittén att systemet för snabbt informationsutbyte om livsmedel används. Regionkommittén anmodar kommissionen att försäkra sig om att lämpliga förfaranden skapas i alla medlemsstater.

30. Regionkommittén noterar att kommissionen i förslaget till förordning inte tar upp det rättsliga ansvaret i samband med återkallande vid oavsiktliga gränsöverskridande förflyttningar av genetiskt modifierade organismer. Detta borde klargöras för att säkerställa rättssäkerheten för aktörerna i livsmedelskedjan.

31. Regionkommittén ställer sig bakom slutsatserna från toppmötet i Lissabon som har till mål att göra Europeiska

unionen till ett område för kunskap och konkurrenskraft med hjälp bland annat av bioteknik.

Regionkommittén skulle vilja se ett ökat beaktande av livsmedelssäkerheten i världshandeln med bibehållande av konkurrenskraften för Europeiska unionens territorier inom all handel med jordbruksprodukter.

### Slutsats

32. Regionkommittén anser att införandet och tillämpningen av dessa bestämmelser på gemenskapsnivå kommer att förbättra EU-produkternas kvalitet och livsmedelssäkerhet samt informationen till köparna (användarna eller slutförbrukarna) och möjligheten att välja fritt. ReK vill att samma krav skall ställas utanför EU.

Bryssel den 16 maj 2002.

*Regionkommitténs*

*ordförande*

Albert BORE

## Yttrande från Regionkommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut nr 1254/96/EG om en serie riktlinjer för transeuropeiska nät inom energisektorn"

(2002/C 278/11)

### BAKGRUND

Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om genomförandet av riktlinjerna för det transeuropeiska energinätet under perioden 1996–2001.

Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet om gemenskapens infrastruktur på energiområdet.

Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut nr 1254/96/EG om en serie riktlinjer för transeuropeiska nät inom energisektorn (KOM(2001) 775 slutlig).

Regionkommitténs ordförandes beslut av den 8 april att utse Mauro Pili, regionpresident i Sardinien (I-PPE), till huvudföredragande och ge honom i uppdrag att utarbeta ett yttrande i frågan, i enlighet med artikel 40.2 i arbetsordningen.

Artiklarna 154, 155, 156, 158 och 265 i Amsterdamfördraget och särskilt artikel 154.2 där det står att det skall tas "särskild hänsyn (...) till behovet av att förbinda öar, inlandsområden och randområden med gemenskapens centrala områden".